

Hånd om paragrafferne / 1

2. udgave

Børn og unge med udviklingshæmning

Børn og unge med udviklingshæmning

At være forældre til et barn eller en ung med udviklingshæmning er på mange måder en stor udfordring. Samfundet stiller ganske vist en række tilbud i udsigt, men det kan være noget af en udfordring at finde ud af, hvilke muligheder der er for hjælp til tabt arbejdsfortjeneste, hjælpemidler og meget mere. LEV gennemgår i denne pjece de vigtigste love og paragraffer på området.

Kommunen og forældrene

Kommunen skal sørge for, at opgaver og tilbud til børn, unge og deres familier udføres i samarbejde med forældrene og på en sådan måde, at de fremmer børnenes og de unges udvikling, trivsel og selvstændighed. Dette er vigtigt, da det er familien, der oplever problemerne og udfordringerne tæt på, og det er dem, som kan bidrage med viden om, hvordan dagligdagen former sig. Uanset hvilke problemer et barn eller en ung og deres familie måtte have, er de en del af en familie, og det er væsentligt at betragte familien som en enhed.

Formålet med at yde støtte til de børn og unge, der har et særligt behov, er at skabe de bedst mulige opvækstvilkår, så de på trods af deres individuelle vanskeligheder kan opnå de samme muligheder for personlig udfoldelse, udvikling og sundhed som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes så tidligt og sammenhængende som muligt, så begyndende problemer hos barnet så vidt muligt kan afhjælpes i hjemmet eller i det nære miljø. Støtten skal i hvert enkelt tilfælde udformes på baggrund af en konkret vurdering af det enkelte barns eller den enkelte families forhold.

Mulighed for rådgivning

Kommunen skal tilbyde, at forældre med børn og unge kan få gratis familieorienteret rådgivning til løsning af vanskeligheder i familien.

Kommunen skal desuden tilbyde gratis rådgivning, konsulentbistand, undersøgelse og behandling i forhold til blandt andet udviklingshæmmede børn og unge og deres familier, hvor en tidlig indsats kan bidrage til at eventuelle langtidsvirkninger og senfølger af en nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne formindskes.

Tilbud om familievejledning

Kommunen skal tilbyde familievejledning inden for tre måneder efter, at den har fået kendskab til, at et barn har fået konstateret en fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, uanset om det drejer sig om et nyfødt barn eller et barn, hvor funktionsnedsættelse konstateres under opvæksten. Dette tilbud skal altså gives til familier, der får et udviklingshæmmede barn. Familievejledningen skal give en introducerende og helhedsorienteret information og vejledning om familiens rettigheder og hjælpemuligheder på tværs af sektorerne. Vejledningen skal også indeholde et tilbud om formidling af kontakt til andre familier med børn med nedsat funktionsevne med henblik på dannelse af netværk. Familievejledningen skal så vidt muligt gives ved besøg i hjemmet.

Familievejlederen har ikke kompetence til at træffe afgørelse om hjælpen til familien, men skal formidle kontakt til socialforvaltningen.

Rådgivning og udredning ved VISO

Den nationale videns- og specialrådgivningsorganisation, i daglig tale blot kaldet VISO, har som formål at bistå både kommuner og borgere med gratis vejledende specialrådgivning i de mere komplicerede og specialiserede enkeltssager. Man kan som borger selv henvende sig direkte til VISO.

VISO kan ligeledes yde gratis vejledende udredning til kommuner og borgere i sager, hvor den fornødne ekspertise ikke kan forventes at være til stede i den enkelte kommune. Det er kun kommunen, der kan henvende sig til VISO med henblik på udredning.

Undersøgelser, servicelovens § 50

Hvis det må antages, at et barn eller en ung trænger til særlig støtte eller behandling på grund af nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, skal kommunen undersøge barnets forhold.

Undersøgelsen skal anlægge en helhedsbetragtning, der skal omfatte barnets:

- Udvikling og adfærd
- Familieforhold
- Skoleforhold (eller forhold i daginstitution)
- Sundhedsforhold
- Fritidsforhold og venskaber
- Andre relevante forhold

Undersøgelsen skal afdække ressourcer og problemer hos barnet, familien og netværket.

Kommunen skal som led i undersøgelsen inddrage de fagfolk, der allerede har viden om barnets og familiens forhold. Omfanget af undersøgelsen må ikke være større, end formålet tilsiger – og skal i øvrigt gennemføres så skånsomt, som forholdene tillader.

Handleplaner, servicelovens § 140

Når der iværksættes støtte efter servicelovens § 52, skal kommunen udarbejde en handleplan. Handleplanen skal bygge på § 50-undersøgelsen og skal beskrive:

- Formålet med indsatsen
- Den indsats, der er nødvendig for at opnå formålet
- Opstille konkrete mål i overensstemmelse med det overordnede formål med støtten
- Indsatsens forventede varighed

En handleplan sikrer, at familien inddrages direkte i deres egen sag, og den kan samtidig fungere som et koordineringsredskab i forhold til de mange fagpersoner, familien møder. Handleplanen er en samarbejdsaftale mellem familien og kommunen, og den skal sikre kvaliteten af indsatsen overfor familien ved at tydeliggøre målene med og indholdet i indsatsen.

Det kan derfor være en god idé, at der udarbejdes en handleplan i samarbejde mellem den kommunale sagsbehandler og forældrene, når der f.eks. er behov for omfattende støtte til familien, eller når der er mange fagpersoner involveret, også selvom der ikke er iværksat støtte efter § 52.

Støtte til behandling og træning, servicelovens § 32

Kommunen skal tilbyde hjælp til børn med udviklingshæmning, der på grund af betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne har behov for særlig støtte og behandling. Det kan f.eks. være behov for behandling ved fysioterapeut, ergoterapeut, talepædagog, psykolog eller et behov for en pædagogisk indsats målrettet barnets udviklingsmuligheder. Hjælpen kan tilrettelægges i særlige dagtilbud, i særlige klubtilbud eller i forbindelse med andre tilbud efter serviceloven eller efter dagtilbudsloven. Hjælpen kan også udføres helt eller delvist af forældrene i hjemmet (hjemmetræning). Kommunen skal kortlægge barnets/den unges behov på baggrund af faglige undersøgelser og udarbejde forslag til den særlige støtte og behandling, samt visitere barnet/den unge til et tilbud.

Forældrene og barnet eller den unge skal inddrages i udredningsforløbet. Kommunen skal sammen med forældrene vurdere, i hvilken udstrækning det er

muligt at inddrage barnet eller den unge. Hvis forældrene ikke ønsker at modtage det tilbud, der anvises af kommunen, kan kommunen godkende, at forældrene træner deres barn helt eller delvist i hjemmet. Træningen kan foregå efter konventionelle metoder eller efter alternative metoder.

Det er en betingelse, at et tilbud i hjemmet kan imødekomme barnets eller den unges behov, og at forældrene er i stand til at varetage opgaven. Hjemmetræningens metoder og målene med den skal være dokumenterbare.

Når kommunen har godkendt, at forældre træner deres barn eller den unge i hjemmet, har forældrene ret til at få hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter reglerne i servicelovens § 42 (se næste side). Man har desuden ret til nødvendige træningsredskaber, kurser, hjælpere mv., der er forbundet med hjemmetræningen. Udgifterne hertil kan ikke overstige et beløb på 544.731 kr. årligt (2011).

Dagtilbud til børn og unge

Som udgangspunkt skal alle børn optages i et almindeligt dagtilbud (for eksempel vuggestue, børnehave eller dagpleje). Udviklingshæmmede børn og unge under 18 år, der har et særligt behov for støtte og behandling, som ikke kan opfyldes i et almindeligt dagtilbud efter dagtilbudsloven, skal tilbydes en

plads i et særligt dagtilbud eller et særligt klubtilbud, der er oprettet efter bestemmelserne i Lov om social service.

Forældre til børn med udviklingshæmning betaler som udgangspunkt for kommunale dagtilbud efter de samme regler som andre forældre. Specielt gælder dog, at når et barn med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne af behandlingsmæssige grunde har ophold i et dagtilbud, hæves kommunens tilskud med et beløb, der svarer til 50 pct. af forældrenes egenbetaling. Ved optagelse i en halvtidsplads eller derunder fastsættes tilskuddet til 100 pct. af bruttodriftsudgifterne. Kommunen yder 100 pct. tilskud til ophold i et særligt dagtilbud, hvis et barn med betydelig og varigt nedsat funktionsevne er optaget i dagtilbuddet alene eller hovedsageligt af behandlingsmæssige grunde.

På tilsvarende vis er ophold i et særligt klubtilbud vederlagsfrit i tilfælde, hvor et barn eller ung med betydelig og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne deltager i klubtilbuddet alene eller i hovedsagen af behandlingsmæssige grunde.

Går barnet i en skolefritidsordning (SFO) reguleres forældrenes betaling for opholdet efter folkeskoleloven. Der er mulighed for søskendetilskud og økonomisk, behandlingsmæssigt og pædagogisk fripladstilskud.

Merudgiftsydelse, servicelovens § 41

Kommunen skal efter servicelovens § 41 yde dækning af nødvendige merudgifter ved forsørgelse i hjemmet af et barn under 18 år med udviklingshæmning. Det er en forudsætning, at merudgiften er en konsekvens af den nedsatte funktionsevne.

Bestemmelsen giver således mulighed for at dække de udgifter, som familien ikke ville have haft, hvis barnet/den unge ikke havde haft en nedsat funktionsevne. Familien skal selv afholde den del af udgifterne, som svarer til de udgifter, familien normalt ville have afholdt.

Dækning af merudgifter gives som en fast månedlig ydelse, der beregnes ud fra dokumenterede og sandsynliggjorte merudgifter. Ydelsen er uafhængig af indkomst og er skattefri. Der kan ikke ydes dækning af merudgifter, hvis de samlede merudgifter er mindre end 4.248 kr. for et år (2011).

Forældrene skal have kopi af den oversigt, der er udfærdiget, som grund for udmåling af ydelsen. Det anbefales, at man gemmer de væsentligste kvitteringer, så man lettere kan dokumentere de faktiske udgifter – specielt det første år, eller hvis der sker væsentlige ændringer. Merudgifter kan f.eks. være ekstra udgifter til kost og diætpræparater, medicin, transport, handicappede kurser til forældre og andre

pårørende, beklædning og fodtøj, hospitalsoophold, vask og personlig hygiejne.

Hvis der opstår behov for dækning af en enkeltstående merudgift, f.eks. til et kursus eller merudgifter til en ferie, kan dette ske ved en enkeltstående udbetaling uden regulering af det månedlige beløb.

Merudgiftsydelsen er ikke en tidsbegrænset ydelse, som forudsætter en fornyet ansøgning. Kommunen kan fastsætte en opfølgingsdato, hvilket ikke er det samme som en udløbsdato, og må altså ikke tidsbegrænse ydelsen.

Aflastning

Et barn med udviklingshæmning kræver ofte en større daglig pleje og omsorg end andre børn. Ved at tilbyde aflastning kan kommunen give en familie overskud og energi til bedre at kunne klare hverdagen.

Aflastning kan gives efter flere bestemmelser i Lov om social service. Det kan være i almindelige eller særlige dagtilbud til børn eller efter reglerne om personlig hjælp og pleje (§ 84), ved privat antaget hjælp, hvor udgiften indregnes i merudgiftsydelsen, eller i anbringelsessteder for børn og unge. (§ 84 eller § 52.3.7). Aflastning (både time- og døgnafletning) der gives af hensyn til den øvrige familie, f.eks. for at give forældrene tid til eventuelle andre søskende, ydes efter § 84. Er der derimod tale om et behov

for aflastning på grund af barnets eller den unges særlige behov for støtte, skal time aflastning iværksættes efter § 41 og døgnafletning servicelovens § 52, hvor der skal være gennemført en forudgående § 50-undersøgelse.

Det skal konkret vurderes, hvilket omfang aflastningen skal have. Der bør tages hensyn til, hvorvidt der er tale om en enlig forsørger – eller om der er to til at tage sig af barnet, som også bør kunne aflastes på samme tid. Derudover skal der tages hensyn til, om der er søskende, som kan have behov for deres forældres fulde opmærksomhed. Erfaringer peger på, at forældre til meget omsorgskrævende børn mindst bør aflastes en aften om ugen, en weekend om måneden og tre uger om året.

Tabt arbejdsfortjeneste, servicelovens § 42

Kommunen yder hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste efter servicelovens § 42 til personer, der i hjemmet forsørger et barn under 18 år med udviklingshæmning. Der kan være tale om kompensation i få timer ugentligt i en periode – til fuld tid over flere år.

Det er en betingelse, at barnet forsørges i hjemmet, og at det er nødvendigt for en eller begge forældre helt eller delvist at ophøre med deres beskæftigelse for at passe barnet.

Man kan få tabt arbejdsfortjeneste, selv om barnet er i dagtilbud eller skole – eller på anden måde passes, plejes og trænes udenfor hjemmet. Bevillingen beror på et konkret skøn ud fra barnets og familiens behov. Både lønmodtagere og selvstændige kan få tabt arbejdsfortjeneste.

Det er som en hovedregel den seneste lønindtægt, der lægges til grund for beregningen, dog højst med et beløb på 19.613 kr. om måneden, der således udgør et loft for ydelsens størrelse. Bevillingen der ikke fuld tabt arbejdsfortjeneste, reduceres loftet forholdsmæssigt i forhold til den andel, de bevilgede timer udgør af den samlede arbejdstid.

Personer, der har fået udbetalt tabt arbejdsfortjeneste i løbet af 2010, er omfattet af de tidligere regler, og ydelsen begrænses derfor ikke af loftet.

Hjælp til dækning af tabt arbejdsfortjeneste er en bruttoydelelse, hvoraf der betales A-skat, arbejdsmarkedsbidrag og ATP-bidrag. Der indregnes bidrag til arbejdsgiverfinansieret pensionsordning. Der ydes ikke bidrag til privatoprettede pensionsordninger.

Maksimumbeløbet reguleres hvert år den 1. januar med satsreguleringsprocenten, personer der ikke er ramt af loftet får ydelsen reguleret med satsreguleringsprocenten 1. januar. Personer, der modtager tabt arbejdsfortjeneste, er berettiget til et tillæg til ferieformål.

Tabt arbejdsfortjeneste er en løbende ydelse og er ikke tidsbegrænset. Kommunen kan kun fastsætte en tidsbegrænset periode, hvis der foreligger en aftale med forældrene om, at hjælpen ydes i en på forhånd fastlagt periode. Det er i sådan en situation en forudsætning, at man fra bevillingens start kan se, hvornår bevillingen skal ophøre. En opfølgning på ydelsen, der er fastsat af administrative grunde, falder ikke ind under bestemmelsen om, at tilskuddet ydes i en på forhånd fastsat periode.

Kommunen kan derimod fastsætte en opfølgingsdato, og modtageren af hjælpen har pligt til at oplyse om ændringer, der kan have betydning for støtten.

Særlig støtte efter servicelovens § 52

Kommunen skal træffe afgørelse om støtte efter § 52, når det må anses for at være af væsentlig betydning af hensyn til et barns særlige behov for støtte. Forud for iværksættelse af støtten skal der foretages en socialfaglig undersøgelse efter § 50 (se side 4) og udarbejdes en handleplan efter § 140 (se side 4). Kommunen skal altid vælge den eller de mindst indgribende formålstjenlige foranstaltninger, som kan løse de problemer, der er afdekket igennem undersøgelsen.

Det kan f.eks. dreje sig om praktisk, pædagogisk eller anden støtte hjemmet, aflastning i en plejefamilie eller på en døgninstitution/opholdssted, anbringelse af barnet uden for hjemmet eller anden

hjælp, der har til formål at yde rådgivning, behandling og praktisk pædagogisk støtte.

Hjælpe midler, servicelovens § 112

Kommunen skal yde støtte til hjælpemidler til børn og unge med udviklingshæmning, når hjælpemidlet i væsentlig grad kan afhjælpe de varige følger af den nedsatte funktionsevne eller i væsentlig grad kan lette den daglige tilværelse i hjemmet. Ved vurdering af behovet for hjælpemidler til børn lægger man vægt på, at barnet i videst muligt omfang og med størst mulig selvstændighed kan udføre aktiviteter som andre børn.

Eksempler på hjælpemidler:

- Ortopædisk fodtøj
- Kørestol
- Særlig stol, seng og lignende
- Kommunikationshjælpe midler og Testmaterialer

Hjælpe midler kan bevilges som udlån, naturalhjælp eller som en kontantydelse til køb af hjælpemidlet. Hjælpen er ikke skattepligtig og afhænger ikke af familiens økonomiske situation. Der gives tilskud til reparation af hjælpemidlet, men normalt ikke til drift af det.

Hjælpe midler, der skal bruges i forbindelse med undervisning, kan ikke ydes efter den sociale lovgivning, men skal afholdes af undervisningssektoren. Ansøgning herom skal normalt behandles af PPR.

Forbrugsgoder, servicelovens § 113

Ved et forbrugsgode forstås man en ting, der kan købes i almindelige forretninger, og som ikke er specielt udviklet til personer med en funktionsnedsættelse. Kommunen kan yde hjælp til køb af et forbrugsgode, hvis det fungerer som et hjælpemiddel for et barn med udviklingshæmning. Der kan dog ikke ydes hjælp til forbrugsgoder, der indgår i sædvanligt indbo. Kommunen yder ligeledes hjælp, hvis forbrugsgodet er en del af et informations- og kommunikationsteknologisk hjælpemiddel (typisk specialprogrammer og lignende). Hjælpen udgør 50 procent af prisen på et almindeligt standardprodukt af den pågældende art, såfremt beløbet overstiger 500 kroner.

Støtte til bil, servicelovens § 114

Kommunen skal yde støtte til køb af bil til børn og unge med udviklingshæmning med en betydeligt og varigt nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne, der i væsentlig grad forringer evnen til at færdes.

Forældrene søger støtten på barnets vegne, men det er barnet, der skal stå som ansøger, og det er barnets funktions- evne, kørselsbehov mv., der er afgørende for, om der kan ydes støtte til bil. Hvis der bevilges støtte til bil, registreres barnet som ejer af bilen og forældrene som brugere.

Boligindretning, servicelovens § 116

Kommunen skal yde hjælp til indretning af familiens bolig, når indretningen er nødvendig for at gøre boligen egnet som opholdssted for barnet med udviklingshæmning. Der skal være søgt om boligændringen, før den påbegyndes! Hjælpen kan ydes, uanset om der er tale om lejebolig, ejerbolig, hus, bofællesskab, eller om der er tale om ophold hos familie, plejefamilie eller lignende.

Hjælp til boligindretning kan også ydes, selvom barnet har ophold på en døgninstitution, hvis barnet ofte har ophold i hjemmet.

I de ganske særlige tilfælde, hvor familiens nuværende bolig ikke kan gøres egnet, kan kommunen yde hjælp til dækning af udgifter til anskaffelse af anden bolig. Det er dog en betingelse, at der ikke kan anvises en bolig, som dækker familiens behov.

Ledsageordning, servicelovens § 45

Kommunen skal tilbyde 15 timers ledsagelse om måneden til hjemmeboende børn og unge med udviklingshæmning mellem 16 og 18 år, der ikke kan færdes alene på grund af deres handicap. Formålet med ledsagelse til de unge er at medvirke til deres selvstændiggørelse og integration i samfundet. Unge med udviklingshæmning har som andre unge behov

for at komme hjemmefra, gøre indkøb og deltage i kulturelle og sociale aktiviteter, uden at det altid er forældrene, der ledsager dem. En person, som er berettiget til ledsagelse, har ret til selv at udpege ledsageren. Derefter skal pågældende godkendes og ansættes af kommunen.

Alment gældende regler

Når man er part i en sag (for eksempel forældre til et barn under 18 år med udviklingshæmning), har man ret til at lade sig bistå eller repræsentere af andre. Ligeledes har man ret til at få aktindsigt i sagens dokumenter.

Hvis kommunen ikke giver medhold i en ansøgning, har man ret til at få en skriftlig afgørelse. Afgørelsen skal begrundes, og der skal vedlægges en klagevejledning. Det er vigtigt at overholde klagefristen, der som hovedregel er på fire uger, fra man modtager afslaget, idet klageinstansen ellers vil afvise at behandle klagen.

Rådgivning og vejledning

Du er som medlem af LEV meget velkommen til at kontakte Landsforeningen LEVs telefonrådgivning på tlf. 8038 0888, såfremt du har brug for yderligere råd og vejledning. Opkaldet er gratis. Du kan også benytte dig af LEVs netrådgivning, ved at udfylde rådgivningsformularen på www.lev.dk

Få mere at vide

Du kan læse mere om gældende love, regler og bestemmelser i Landsforeningens LEVs to øvrige pjecer i serien "Hånd om paragrafferne":

- Hånd om paragrafferne – 18 år... og hvad så
- Hånd om paragrafferne – voksne

Se desuden følgende hjemmesider:

-
- www.lev.dk
Landsforeningen LEV
-
- www.projektklap.dk
KLAP: Om beskæftigelse for voksne med udviklingshæmning
-
- www.bestbuddies.dk
Best Buddies: Venskaber mellem udviklingshæmmede og ikke-udviklingshæmmede
-
- www.connect.lev.dk
LEV Connect: Familienetværk
-
- www.foraeldredialog.dk
Forældredialog: Hvad skal der ske i folkeskolen?
-
- www.smutprojektet.dk
SMUT: Guide til et sundere liv
-
- www.projekt-gram.dk
GRAM: Forebyggelse og reduktion af mobning på værksteder
-
- www.handiforsikringssservice.dk
HANDI Forsikringssservice: Forsikringer til handicappede
-
- www.retsinfo.dk
Gældende love og regler
-
- www.dukh.dk
Den Uvildige Konsulentordning på Handicapområdet
-
- www.tilbudsportalen.dk
Oversigt over forskellige sociale tilbud og botilbud
-
- www.statsforvaltning.dk
Læs bl.a. om værgemål
-
- www.civilstyrelsen.dk
Læs bl.a. om værgemål
-
- www.servicestyrelsen.dk
Læs bl.a. om ViHS - Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri
-
- www.servicestyrelsen.dk/viso
VISO: Rådgivning til borgere og fagfolk

Dansk handicappolitik hviler på

- Solidaritetsprincippet: Som indebærer, at alle har et ansvar for andre – hvilket blandt andet kommer til udtryk ved, at mange ydelser er finansieret gennem skattebetaling
- Sektoransvarlighedsprincippet: Som indebærer, at den offentlige sektor, der udbyder en ydelse, en service eller andet, er ansvarlig for, at den pågældende ydelse er tilgængelig for borgere med nedsat funktionsevne
- Kompensationsprincippet: Som indebærer, at mennesker med nedsat funktionsevne i videst muligt omfang skal kompenseres for følgerne heraf

Det skal dog bemærkes, at der til trods for kompensationsprincippet lægges vægt på, a) at borgeren med funktionsnedsættelse og dennes familie har mulighed for selv at varetage de opgaver, der følger af handicappet, idet der i 'familiebegrebet' ligger en naturlig omsorgsforpligtelse samt, b) at familien kan fungere så 'normalt' som muligt – og skal kompenseres for Funktionsnedsættelsen

LEV anbefaler

- At der sker en tidlig indsats, når det formodes, at barnet har udviklingshæmning eller et andet handicap
- At tilbud, der omfatter børn og unge med udviklingshæmning, tilrettelægges i samarbejde med forældrene
- At der udarbejdes en skriftlig handleplan i samarbejde mellem den kommunale sagsbehandler og forældrene – også selvom der ikke er iværksat foranstaltninger i henhold til § 32 eller § 52

Landsforeningen LEV
Kløverprisvej 10B
2650 Hvidovre
Tlf. 3635 9696
Fax 3635 9697
lev@lev.dk
www.lev.dk